

คำวินิจฉัยของ นายชัยอนันต์ สมุทวณิช ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒/๒๕๕๓

วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๓

เรื่อง ศาลอาญาส่งคำร้องของโจทก์ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๗๑๐๕/๒๕๕๐ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญ
พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ศาลอาญาได้ส่งคำร้องของผู้ร้อง (นายรังสรรค์ ต่อสุวรรณ) เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ และใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๖ หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้องของผู้ร้องว่า สืบเนื่องจากที่พนักงานอัยการ กองคดีอาญากรุงเทพใต้
ได้เป็นโจทก์ยื่นฟ้อง นายรังสรรค์ ต่อสุวรรณ ผู้ร้อง กับพวกรวม ๔ คน ต่อศาลอาญากรุงเทพใต้
ตามคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๕๕๐/๒๕๓๖ เมื่อวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๓๖ ฐานร่วมกันก่อให้เกิดผู้อื่น
กระทำความผิดโดยใช้ จ้าง วาน หรือยุยงส่งเสริมด้วยประการใดให้ผู้อื่น และคดีดังกล่าวอยู่ในระหว่าง
การพิจารณาของศาลอาญากรุงเทพใต้ ต่อมาผู้ร้องได้เป็นโจทก์ยื่นฟ้อง นายรัชชัช ชำนาญหล่อ พนักงาน
อัยการ กับพวกรวม ๘ คน เป็นจำเลยต่อศาลอาญา ตามคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๗๑๐๕/๒๕๕๐
เมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๕๐ ฐานปฏิบัติหน้าที่หรือละเว้นปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ฟ้องเท็จ และ
แกล้งฟ้องให้ได้รับโทษ คดีอยู่ในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ ผู้ร้องได้ยื่น
คำร้องต่อศาลอาญาว่า บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ เป็น
บทบัญญัติของกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ โดยมีรายละเอียดของคำร้องสรุปความว่า ประมวล
กฎหมายกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ซึ่งบัญญัติว่า “ห้ามมิให้พนักงานอัยการยื่นฟ้อง
คดีใดต่อศาลโดยมิได้มีการสอบสวนในความผิดนั้นก่อน” เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๒๕๑ ต้องด้วย มาตรา ๖ เป็นอันใช้บังคับมิได้ เพราะ

๑. คดีที่ไม่มีการร้องทุกข์ กล่าวโทษ หรือร้องขอให้ช่วยเหลือ หรือการร้องทุกข์ กล่าวโทษ
หรือร้องขอให้ช่วยเหลือซึ่งไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๓
มาตรา ๑๒๔ มาตรา ๑๒๕ และมาตรา ๑๒๗ และรัฐธรรมนูญรับรองสิทธิที่จะได้รับการสอบสวน
ด้วยความเป็นธรรมตามมาตรา ๒๕๑ พนักงานอัยการก็ฟ้องคดีได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความอาญา มาตรา ๑๒๐

๒. การใช้ราษฎรในการสืบสวน ซึ่งขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๑๐) มาตรา ๑๗ และรัฐธรรมนูญรับรองไว้ตามมาตรา ๒๕๑ พนักงานอัยการก็ฟ้องคดีได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐

๓. คดีที่มีการรวบรวมพยานหลักฐานที่ไม่ถูกต้องไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะผู้รวบรวมไม่ได้เป็นพนักงานสอบสวน และการบันทึกสำนวนการสอบสวนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเพราะผู้บันทึกไม่ได้เป็นพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๑ มาตรา ๑๓๕ และรัฐธรรมนูญรับรองสิทธิไว้ตามมาตรา ๒๕๑ พนักงานอัยการก็สามารถฟ้องคดีได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐

๔. คดีที่ไม่มีการกระทำอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด (หลอกให้กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง) ซึ่งเป็นการไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒ ประกอบกับมาตรา ๕๕ และรัฐธรรมนูญรับรองและคุ้มครองไว้ตามมาตรา ๓๒ พนักงานอัยการก็สามารถนำคดีมาฟ้องได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐

๕. การออกหมายจับและการจับที่ไม่ได้ปฏิบัติตามกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๖๖ (๑) มาตรา ๗๘ มาตรา ๘๐ และรัฐธรรมนูญรับรองไว้ตามมาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ พนักงานอัยการก็สามารถฟ้องคดีได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐

๖. การสอบสวนที่ไม่ปฏิบัติตามกระบวนการทางอาญา ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาทั้งหมด และรัฐธรรมนูญรับรองไว้ตามมาตรา ๒๕๑ พนักงานอัยการก็สามารถฟ้องคดีได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐

๗. พยานหลักฐานที่ได้มาโดยไม่ชอบ ผ่าฝืนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๖ และรัฐธรรมนูญรับรองไว้ตามมาตรา ๒๕๓ พนักงานอัยการก็สามารถฟ้องคดีได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐

๘. การสอบสวนที่ได้กระทำขึ้นโดยที่ไม่มีความผิดอาญาเกิด อ้าง หรือเชื่อว่า เกิด หรือผู้ต้องหา มีที่อยู่ หรือถูกจับ (โดยชอบ) ซึ่งฝ่าฝืนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๓๑ และมาตรา ๑๓๕ และรัฐธรรมนูญรับรองไว้ตามมาตรา ๒๕๑ พนักงานอัยการก็สามารถฟ้องคดีได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐

๙. การกันผู้ต้องหาด้วยกันไว้เป็นพยาน ซึ่งไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๓๒ ที่ห้ามมิให้โจทก์อ้างจำเลยเป็นพยาน และรัฐธรรมนูญรับรองไว้ตามมาตรา ๒๕๓ พนักงานอัยการก็สามารถฟ้องคดีได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐

๑๐. กรณีไม่มีผู้เสียหายตามกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๔) พนักงานอัยการก็สามารถฟ้องคดีได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ทั้งๆ ที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๒๕๑

๑๑. การสอบสวนที่ได้กระทำโดยผู้ไม่มีอำนาจสอบสวน ซึ่งขัดต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘ มาตรา ๑๙ และมาตรา ๑๔๐ และรัฐธรรมนูญรับรองไว้ตามมาตรา ๒๕๑ พนักงานอัยการก็สามารถฟ้องคดีได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐

๑๒. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ห้ามพนักงานอัยการฟ้องคดี เฉพาะในกรณีที่มีได้มีการสอบสวนในความผิดเท่านั้น แต่ไม่ได้ห้ามในกรณีการสอบสวนโดยไม่ชอบสอบสวนโดยไม่มีอำนาจ สอบสวนโดยผิดกฎหมาย การใช้บังคับบทบัญญัติมาตรา ๑๒๐ นี้ ผู้ใช้อำนาจรัฐ คือพนักงานอัยการจึงมีอำนาจที่จะกระทำละเมิดสิทธิและเสรีภาพและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ ของประชาชนได้โดยตรง และทำละเมิดได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งสิทธิที่รัฐธรรมนูญรับรองและคุ้มครองไว้ ตามมาตรา ๔ มาตรา ๕ มาตรา ๒๖ ถึงมาตรา ๓๔ มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๓ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ จึงขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติ รัฐธรรมนูญ และนอกจากนี้ยังขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๗ และมาตรา ๗๐ โดยตรงอีกด้วย

นอกจากนั้น ผู้ร้องอ้างว่า ศาลจะใช้บทบัญญัติดังกล่าวประกอบกับมาตราอื่นในประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญาใช้บังคับในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง และยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนนี้ ศาลอาญาจึงส่งคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ต่อมา นายสหาย ทรัพย์สุนทรกุล ผู้คัดค้านที่ ๑ และพวกรวม ๔ คน ซึ่งเป็นจำเลยในคดีอาญา ดังกล่าว ได้ยื่นคำคัดค้านต่อศาลรัฐธรรมนูญ ว่า

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง คำว่า “คู่ความ” นั้น ยังไม่มีข้อยุติว่า จะหมายถึงผู้ใดบ้าง ซึ่งตามมาตรา ๒ (๑๕) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา “หมายรวมถึง โจทก์ฝ่ายหนึ่ง และ จำเลยอีกฝ่ายหนึ่ง” ดังนั้น คดีดังกล่าวยังถือไม่ได้ว่ามีคู่ความตามมาตรา ๒๖๔ ของรัฐธรรมนูญ เพราะคดีอยู่ในชั้นไต่สวนมูลฟ้องเท่านั้น กรณีนี้จึงไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

คำร้องที่ผู้ร้องยื่นให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ขัดต่อรัฐธรรมนูญนั้น เป็นเรื่องที่ซ้ำซ้อนกับคำร้องที่ผู้ร้องกับพวก ในฐานะจำเลยใน คดีอาญาหมายเลขดำที่ ๕๕๐/๒๕๓๖ เคຍยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญขอให้วินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๒๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญ ได้รับไว้ดำเนินการแล้ว จึงมีลักษณะเป็นการประวิงคดีของศาลอาญา เนื่องจากศาลอาญาต้องรอการพิจารณา

พิพากษาไว้ชั่วคราวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๕ การกระทำดังกล่าวจึงเป็นการฝ่าฝืนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ ทำให้ผู้คัดค้านทั้งสี่ไม่ได้รับการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่องและเป็นธรรม อีกทั้งตามคำร้องของผู้ร้อง เป็นการกล่าวถึงการกระทำของพนักงานอัยการกองคดีอาญากรุงเทพใต้ ทั้งสิ้นซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับผู้คัดค้านทั้งสี่และมีได้เกี่ยวข้องกับคดีอาญาหมายเลขดำที่ ๗๑๐๘/๒๕๕๐ ของศาลอาญาแต่ประการใด

ทั้งนี้ ผู้คัดค้านทั้งสี่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยยกคำร้องของผู้ร้อง

เมื่อได้พิจารณาคำร้องของผู้ร้อง คำคัดค้านของผู้คัดค้านทั้งสี่แล้วเห็นว่า มีประเด็นต้องพิจารณา วินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ เป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่

พิจารณาแล้วกรณีดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยแล้ว คือคำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๕๓ ซึ่งวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑

ในกรณีนี้ข้าพเจ้าเป็นเสียงข้างน้อย และได้ให้เหตุผลของการเป็นเสียงข้างน้อยไว้แล้วใน คำวินิจฉัยของข้าพเจ้า แต่เมื่อคำวินิจฉัยที่ ๑/๒๕๕๓ ของศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไว้แล้วเช่นนี้ จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยอีก

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงให้ยกคำร้องของผู้ร้อง

นายชัยอนันต์ สมุทวณิช

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ